

SPADA

Asociația Noua Dreaptă
www.nouadreapta.org
Nr. 7, aprilie, an 2009

BASARABIA
spada@mail.md
chisinau@nouadreapta.org

Despre soarta românismului basarabean

Din nou e primăvara. Din nou aniversăm actul istoric din 27 martie 1918. Din nou aceleași scenarii monstruoase care transformă sărbătoarea festivă în circ.

Credem că, politizarea excesivă a unor așa sărbători naționale caum ar fi 27 martie, 1 decembrie etc, și legarea lor de anumite partide, va avea consecințe distructive pentru românismul basarabean. Spre acest gând ne conduce studierea atentă a experienței istorice a mișcării naționale de după 1990 încoace, când semnalăm nu doar un singur caz de profanare a unionismului și a ideii românești, de către anumiți subiecți politici, drept urmare are de câștigat doar ideea moldovenimului. O eventuală nouă trădare poate deveni fatală pentru românismul basarabean.

Actualmente, se insistă îndeosebi asupra românismului distructiv, se pune accentul pe insticte și emoții necontrolate, pe furia maselor. Se recurge la lozinci în grafiti, create hoțește, noaptea, pe furiș. Se practică demonstrații și mitinguri, care întrunesc un număr relativ mic de oameni, prin asemenea gesturi se scoate în evidență slăbiciunea românismului.

De la o vreme încoace se vehiculează și se înrădăcinează ideea că românismul este în afara legii și poate fi manifestat doar în condiții de ilegalitate, prin tufișuri, fiind redus la forma unui huliganism stradal. Ca să fii acceptat ca român obligator trebuie să fii implicat în acțiuni de huliganism, să fii persecutat, arestat și judecat, situație care favorizează pătrunderea în rândul „martirilor națiunii” a multor indivizi fără scupule, golani, profitori și provocatori. Acțiune ce poate fi numită convențional „**OPERAȚIUNEA ȚURUIACUL**”. Ca urmare și impresia maselor este corespunzătoare, imaginea românismului fiind știrbită. Se organizează acțiuni-spectacol ce propagă un pseudoromânism. Clounade care trezesc hazul poporului, și ridiculizează patriotismul românesc. Astfel, se crează intenționat impresia, în rândul populației, că românismul este un factor destabilizator, în condițiile în care toată lumea dorește liniște și stabilitate, pentru a duce o viață cât de cât normală, viață normală de care a fost lipsită în ultimii 18 ani. Românismul agresiv nu merge mai mult. Românismul agresiv a suferit eșec. Fapt observat încă în anul 2002. Din păcate mulți nu înțeleg acest lucru, sau se prefac că nu înțeleg. Haosul din R.Moldova este în detrimentul românilor basarabeni. Precis, sigur și indiscutabil. Acei preținși patrioți care intenționat crează sau contribuie la apariția acestui din urmă fenomen nu au dreptul moral să se numească români.

Românismul agresiv, ca și moldovenismul de acelaș gen, nu mai sunt în stare să distragă lumea de la problemele sociale, care apar pe prim plan. Ca urmare, efectele propagandei sunt foarte slabe, cu toate că se cheltuie resurse imense. Basarabeni sunt în continuare dezbinăți statal (în dreapta și stânga Nistrului), politic (1001 de partide), spiritual (Mitropolia Moldovei – Mitropolia Basarabiei), identitar (români – moldoveni – transnistreni), social (mari bogătași și multă sărăcime), sute de mii de familii, celule ale societății, au fost dispersate și distruse, satele sunt părăsite etc. Strigăm „UNIRE!”, însă suntem dezbinăți în interior. Nu sa reușit obținerea compromisului, aici, la noi acasa, însă avem pretenții mesianice pentru românii de pretutindeni. Basarabia și Transnistria, casa românilor basarabeni, se transformă în bordel, unde orice venetic și aventurier se crede și se simte împărat și domn.

Ceva timp în urmă am auzit o nouă expresie „români vineți”, care desemnează pe acei falși patrioți, care „având capul sus și coloana vertebrală dreaptă”, prin mișcări tarzanice se bat cu pumnii în piept, până și-l învinețesc, strigând că sunt români. O mare parte din segmentul proromânesc din Basarabia, și nu doar, a învinețit dea binelea. Dacă ar fi avut drapel, ar fi fost de culoarea vinetei.

Noi, filiala basarabeană a Asociației Noua Dreapta, considerăm necesar de promovat românismul constructiv, polipartiinic, ca o mișcare spirituală panrepublicană. E obligatorie promovarea românismului din interior, insistent, pas cu pas. Știm că unirea culturală și economică sunt primele etape în realizarea planului nostru: „**UNIREA – UN PROIECT DE SUCCES**”. La macronivel, realizarea se va face prin cointeresare economică, fără presiuni și amenințări, cu reforme puțin stresante și cedări bilaterale treptate, reciproc avantajoase. Iar la micronivel, prin muncă asiduă, antrenament fizic și purificare spirituală a celor ce doresc să participe la punerea în practică a planului nostru naționalist. Îndemnăm pe toți cei care doresc să contribuie la aplicarea planului, să ni se alăture. Îi vom primi cu brațele deschise, însă fără pâine și sare, deoarece acestea trebuie aduse de fiecare în parte. **SERGIU ANTONESCU**

STIL LEGIONAR

Odata cu apariția Legiunei în orizontul istoriei noastre naționale a luat naștere și un nou stil de viață. Este un stil propriu neamului românesc.

Pornită din viață, din nevoi românești și umane totodată, Mișcarea Legionară păstrează în inima ei tot ceea ce îi este necesar să poată crește și învinge. Principiile acestei Mișcări, legile ei, nu sunt închipuiri lipsite de înțeles, ci rodul unor experiențe îndelung verificate. Elementele care o alcatuiesc sunt vii și adevărate, în neconținută legătură cu izvoarele de viață ale neamului.

Gândul legionar, în curățenia și puterea lui de pătrundere, a știut a distinge necesarul de întâmplător, adevărul de minciună, eternul de efemer. Gândul legionar a știut a distinge lumina de întuneric și viața de moarte. În acest fel Mișcarea Legionară, distingând elementele și respectând legile, clădește o lume românească nouă, după nevoile vremii și firea neamului acesta.

Delegația Noii Depte din Basarabia la ceremonia de sfințire a cimitirului militar de la Țiganca (iunie 2006).

Foto de S. Antonescu

Pornită firească și crescută organic, viața legionară, ca orice început de viață nouă, are un stil simplu. În adevăr, una din însușirile de căpetenie ale acestei vieți este simplitatea. Este aci o consecință firească a întemeierii sale. Întotdeauna când o nouă epocă istorică începe, manifestările ei, stilul de viață care caracterizează acea epocă, este un stil simplu, în opoziție cu acela al lumii de înaintea, acela al epocilor decadente.

Mișcarea Legionară este o mișcare de început de veac, de aceea stilul de viață legionar înlătura tot ceea ce este inutil, exterior, ornamental, înlătura tot ceea ce a creat strâmb și împovărător, o mentalitate și o simțire îmbătrânită, stilul legionar înlătură tot ceea ce astăzi ca și-n alte epoci asemănătoare, sub pretenție de civilizație și rafinament, desfigurează chipul omului și îl îndepărtează de natura sa proprie.

Dar ce înseamnă simplitate legionară? Înseamnă trăirea adevărată: omul în legile omeniei sale. Simplitatea legionară înseamnă linie dreaptă, înseamnă adâncime, înseamnă asceză. Ea decurge dintr-o adevărată trăire în spirit.

Alături de această însușire a vieții legionare stă tăria, masivitatea. Noul stil de viață românească este, ca un templu doric: simplu și masiv. Tăria legionară este un atribut al felului organic, adânc și de înțeleaptă așezare a omului în lume. Nimic nu poate zdruncina ceea ce a crescut din viață ca un rod al pământului și ca o împlinire a legilor celor mari. Legionarul este ca o statuie ce-și profilează chipul crescut ca-ntr-un masiv de piatră. El nu are un chip fragil, elegant și lipsit de legături cu mediul natural care l-a creat. El crește și se arată ca un chip stilizat din elementele tari, grandioase ale naturii locale.

O a treia caracteristică a stilului legionar este armonia. Viața legionară este clădită într-un desăvârșit echilibru de forțe și de elemente. Cugetul și fapta legionară se manifestă ca întreguri armonice, atât structura internă a elementelor ce o compun cât și dinamismul său creator nu depășesc cu nimic limita necesară. Nimic ce nu e mai mult sau mai puțin trebuie.

Noua Dreapta Basarabia la o tabără de muncă de la Călărași (august 2008). Foto de S. Antonescu

O mișcare care după cum am spus, este organică, este simplă și tare prin întreaga ei așezare pământeană și metafizică, nu poate aduce în stilul ei de viață decât o mare și frumoasă armonie. Toate aceste elemente: simplitatea, tăria și armonia se leaga unele de altele într-un întreg care nu este altceva decât stilul legionar. Este stilul lumii noi românești, este stilul omului în ce are el mai propriu, adică în legea care îi dă

fiintă, stilul omului care în continuă legatură cu tainele vieții, pătruns de sensul ei adânc, armonios, echilibrat, întreg, se naște, se ridică și moare, împlinindu-și îndatoririle pâna la capăt, așa cum la pecetluit destinul lui de om.

Pe această cale înțelegem că legionarul are un frate bun în țărănul român, în țărănul nealterat al satelor de munte: aceeași substanță, aceeași atitudine, aceeași lege. Și tot astfel că legionarul are un dușman

de moarte în lumea falsificată și decadentă a orașelor: două esențe, două principii ce nu pot trăi laolaltă.

Stilul legionar este stilul românesc de a fi, este stilul de viață al acestui neam care are un pământ al său, un cer și un Dumnezeu al său, care are un destin propriu în istoria neamurilor. El va învinge ca ceva firesc, în lupta ce se dă astăzi între cele două lumi.

ERNEST BERNEA

Idealuri (neamul lui David)

“Mulți sunt chemați, dar puțini sunt aleși”

Fiecare răspunde pentru faptele lui, dar nu o singură dată am auzit expresia că fiii și fiicele răscumpără, răsplătesc ori trag păcatele strămoșilor. Păcatul lui Adam și al Evei îl ducem deja câte milenii. Sau faptul că regele David a dat naștere unui neam binecuvântat din care a înflorit preacinstita fecioară Maria. Aceasta tot e o dovadă că David și întregul lui neam au fost răsplătiți. Eu îndrăznesc să asemuiesc neamul românesc cu neamul lui David. Neamul lui David a fost supus multor încercări și greutăți, ispite, cam tot prin asta trecem și noi. Datoria noastră e să facem față tuturor tentațiilor căci după faptele noastre vor fi răsplătiți urmașii noștri.

În lumea noastră dau năvală tot felul de curente moderne, dar de majoritatea lor omul simplu nu are nevoie. De aceea, feriți-vă de influența unor forme de cultură ale unor “popoare”, căci ele trebuie să răspundă pentru ele, iar noi pentru ce-i al nostru.

Expresia “suntem săraci” de multe ori se aude în societatea noastră. Avem pământ, avem tradiții, înseamnă că avem cu ce ne îmbrăca, unde trăi și avem cu ce ne hrăni atât fizic cât și spiritual. Atunci unde e sărăcia? Da, trebuie să tindem spre mai bine. Dar ... e mai ușor să complici lucrurile decât să le simplifici.

Averea noastră materială e pământul românesc, averea moralului nostru e limba română, averea spirituală e credința. Cu totii avem poftă, gusturi, nevoie mare... totuși în viața aceasta omului nu-i trebuiesc multe ca să trăiască. Omul e liber să aleagă. Nu uitați și de limita curățeniei trupești și sufletești. Poate mulți ar zice că e plictisitor așa. Mai devreme sau mai târziu vom realiza că fericire pe pământ nu ajunge la toți în cantități mari. Pământescul e organizat așa că dacă nu vrei să respecti, te împune viața. Și acei care au fost sus vor cădea jos, să guste și de jos, iar cei care au fost jos, se vor ridica sus, să guste de sus. Un paradox care s-a transformat în lege pamântească. De noi și de alegerile noastre depinde totul absolut : și iertarea trecutului, și ameliorarea prezentului, și prosperitatea viitorului.

“Nebanuie sunt căile Domnului ”. Nimeni nu știe ce a rezervat Dumnezeu pentru neamul nostru. Eu zic că nu ne putem permite multe greșeli, căci fiecare faptă, bună sau rea va fi răsplătită.

“Domnului să ne rugăm...”ca să nu ne lipsească pe noi de mila Lui.

SORA

Ruseștii Noi

Satul meu natal se numește Ruseștii Noi. Este un sat de dimensiuni mijlocii cu o populație de peste 5 mii de locuitori, situat în raionul Ialoveni (fostul județ Chișinău) la 15 km. distanță de capitală. Este așezat în marea sa parte pe malul drept al râului Botna, și pe pantele câtorva dealuri din apropierea sa. Satele vecine sunt Bardar, Vasieni, Ulmu, Horodca, care deasemenea sunt așezate pe malul Botnei.

Nu pot spune că Ruseștii Noi se diferențiază cu mult de alte sate din împrejurimi. Are o primărie (în care fiecare își vede de interesul său), o biserică, două școli (una primară și una medie), un punct medical, un stadion aproape neîngrijit, o moară nouă și una veche (ce a fost deschisă în îndepărtatul 1929). La intrarea în sat te întâmpină un mic zid de piatră, pe care mai este atârnată o sculptură atât de specifică satelor noastre: o tânără înconjurată de roadele pământului: struguri, grâu, porumb și altele. Acest sat care acum este lipsit

de cel puțin un sfert din cei mai harnici și de perspectivă locuitori, plecați să-și caute un rost prin lume, este un sat specific Basarabiei de azi.

Aceeași situație pe plan social, economic, ideologic pe care o poți întâlni peste tot. Aceleași „colhozuri” distruse, aceleași familii ruinate, aceeași copii lăsați în voia soartei, aceeași bătrâni care lucrează singuri și cam fără succes pământul, aceeași tineri, lipsiți de acei atît de prețioși șapte ani de acasă, aceleași case cu câteva etaje neterminate și pustii, privatizări ilegale, păduri care dispar pur și simplu. Deci, aceeași dramă, trăită de un popor uitat de Dumnezeu, care dispare în negura vremii, fiind sufocat și înghițit de tot felul de „binevoitori” și „frați”, care ca niște fiare sălbatice, mereu gata să mai facă o victimă, să mai rupă bucăți din trupul uneia sau alteia din nenorocitele lor prăzi.

Există și o legendă care atribuie fondarea satului pe seama unui privilegiu emis de legendarul

Ștefan cel Mare, către un boier oarecare. Apoi, pe moșie a apărut sătucul numit acum Ruseștii Vechi, care a trecut în posesia mai multor boieri, unul dintre ei fiind de origine rusă, sau avea numele de familie Rusu, iată de la acesta, a provenit și numele de Rusești. Însă legendele sunt legende, trecând din vorbă în vorbă, poate au mai suferit schimbări, și totuși, după cum bine știm, orice mit are un sâmbure de adevăr, care conferă credibilitate.

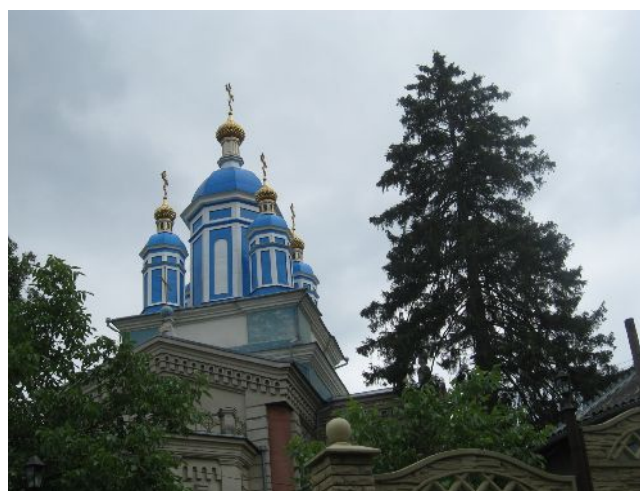
Foto 1. Moara Veche. A fost proprietatea mitropolitului Gurie Grosul

De fapt Ruseștii Noi este o comună formată din două sate: Ruseștii Noi și Ruseștii Vechi. Al doilea este temelia pe care s-au înălțat aceste așezări, în prezent având în jur de 300 de locuitori. Este așezat „la loc bun”, cum se mai spune, tocmai la poalele a două dealuri, care sunt niște bariere naturale în calea calamităților. Codrii sunt foarte aproape de sat și, luând în seamă acțiunea distructivă a factorului antropoc din ultimele două secole, ne putem închipui acest sătuc cu ceva timp în urmă, ca o așezare tipică românească, beneficiind din plin de darurile naturii. Cândva a existat și o bisericuță, în care țăranii asupriți și își găseau alinare, însă ea a fost distrusă acum vreo jumătate de secol. De către cine? Cred că vă dați seama singuri...

Ruseștii Noi sunt o localitate formată ceva mai târziu. Se pare că a luat ființă în urma dezvoltării relațiilor comerciale în zonă. Spre deosebire de Ruseștii Vechi, are o așezare mult mai favorabilă din punct de vedere economic, situându-se pe malul Botnei, mai aproape de traseele comerciale ce trec prin apropiere. Este mult mai mare ca Ruseștii Vechi. O altă dovadă a autoîndepărtării omului de natură, de care depinde atât de mult.

Poate că în sat ar fi existat multe tradiții populare, legende transmise din tată în fiu. Poate că cândva erau oameni diferiți de cei care suntem acum, cu o altă gândire, mult mai deschiși la suflet. Poate că străbunii de la care se trag familiile ruseștenilor erau fii ai acestui neam. Poate că apărau și ei cu stoicism moștenirea, mai mult spirituală, pe care o primeau de

la înaintași. Poate că ei spuneau rugăciunea înainte și după masă, și plecau în fiecare duminică la biserică. Sunt sigur că în tristele vremuri de jug otoman sau rusesc ei visau să fie liberi, să fie stăpâni pe roadele muncii lor, să-și poată decide de sine stătător viitorul, să-și trăiască trăiască liber și în tihnă viața. Din păcate, tăvălugul ideologiei bolșevice nu a cruțat nimic din ceea ce a găsit în cale. Mentalitatea sătenilor, felul lor de a fi, gândirea lor, totul a avut de suferit. E o durere pe care nu o poți exprima atunci când vezi un bărbat în floarea vârstei beat, când vezi că mulți încurcă ziua cu noaptea. E trist când vezi că sătenii nu se mai salută cu omenia de altădată. Rareori vezi cum cineva își scoate pălăria din cap când se întâlnește cu cineva mai în vârstă (dacă are pălărie). E trist când vezi un bătrân că își dă votul celor care i-au ucis mișelește părinții, i-au distrus familia, și i-au transformat viața sa și a urmașilor săi într-un coșmar. Biserica este scoasă, încetul cu încetul, din viața sătenilor. Și chiar de o frecventază cineva, să știți că 80 de procente din ei o fac de nevoie. Dacă ar fi la bunul lor plac, majoritatea sătenilor ar trăi în desfătare, lenevie, beții și lipsă de educație. Nimeni însă nu dă atenție unei inițiative cu caracter renovator, care le-ar putea face viața mai ușoară. Cu toții ne-am deprins cu acest nivel de viață, și ne închipuim că așa este normal. Nu ne deosebim cu nimic cu „homo sovieticus”. Suntem și noi niște creaturi ușor manevrabile în mâinile unor vulpoi bătrâni, care ne-au format o gândire unilaterală, și anume: mai bine ca acum nu va fi niciodată.

Foto 2. Biserica Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil din satul Ruseștii Noi

E jalnic și vocabularul pe care îl vorbim. Ca și în toată Basarabia, se vorbește o limbă stîlciță, întortocheată, schimonosită. Majoritatea se fereșc să vorbească o limbă curată din cauză că nu vor să pară alinați. Măcar de ar vorbi graiul moldovenesc, așa însă, o amestecătură de română și rusă, de parcă așa ar fi mai în rînd cu lumea, ar părea mai „moldoveni”. Și parcă nu ar fi îndeajuns, pe lângă acest vocabular inedit, se mai folosesc și o mulțime de jargoane, expresii care abundă în jigniri și batjocuri.

Un singur lucru pare îmbucurător. Cu toate că își câștigă existența peste mări și țări, majoritatea ruseștenilor nu uită de baștină. După ce agonisesc o anumită sumă de bani, numai ei știind prin ce mijloace, revin îndată acasă, și își continuă viața printre cei dragi. Aici îi așteaptă părinții, copiii, rudele, prietenii din copilărie. De acest sat li se leagă cele mai frumoase amintiri, aici ei au crescut, aici s-au format ca oameni. Însă, pădure fără uscături nu există, și unii mai slabi de caracter uită de vatra strămoșească, și rămân pe acolo pe unde ia apucat o întâmplare sau alta.

Mai putem vorbi de demnitate?

Vremea trece, vremea vine
Toate-s vechi și nouă toate
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntreabă și socoate.
(M. Eminescu „Glossă”)

Un tânăr în ziua de azi este ca o frunză în bătaia vântului... unde-s bani, unde sunt mașini și case de lux - într-acolo pleacă, pe nimeni nemaiderându-l de tradiție, de istorie, credință sau neam.

Nimeni nu-și mai amintește de cei care au luptat și au murit pentru libertate națională, nici de cei care au luptat pentru ca noi să trăim într-un stat cât de cât democratic și independent. Puțini sunt azi cei care mai au frica de Dumnezeu, care mai merg duminica la biserică să aprindă o lumânare sau să deie o mână de ajutor bătrânilor sau să sprijine un om necăjit. Unde dispăre blajinitatea și omenia? Trăim vremuri de restriște... Tinerii ar trebui să fie mai cu tragere de inimă față de cei înconjoară, inclusiv să-și crească dorința de a se implica în lupta pentru menținerea și promovarea valorilor spirituale, a credinței, care este mijlocul unic de armonizare a echilibrului spiritual. Asta cu atât mai mult cu cât poporul nostru s-a prezentat dintotdeauna ca un popor cu credință puternică, de nesfârșit rămânând

Din istoria literaturii române Partea I

Baza oricărei literaturi naționale este viața spirituală a poporului, iar organul ei de exprimare este limba lui. Care au fost particularitățile spirituale ale poporului în timpul când a luat naștere literatura noastră, care a fost viața lui sufletească până în secolul al XV-lea? Sunt întrebări la care e greu de dat un răspuns

astăzi. Incontestabil că poporul nostru a avut o literatură orală, că el și-a avut cântecele și narațiunile lui înainte de literatura scrisă, cum au avut și alte popoare. Dar din acea literatură nu s-a păstrat aproape nimic în forma ei de atunci în afară de unele reminiscențe vagi din obiceiurile și datinele noastre și din cântecele noastre bătrânești. Deci noi nu putem avea o idee clară despre limba în care vorbea poporul nostru până la cele dintâi scrieri ale noastre, căci și limbile popoarelor sunt supuse evoluției, iar cântecele

Sunt sigur că toate aceste împrejurări, în care trăim au un impact negativ asupra noastră. Toată delăsarea, lipsa de educație cu care ne-am deprins deja, trebuie excluse din viața noastră. Și acest lucru ar fi posibil, dacă situația în care ne aflăm nu ar în folosul cuiva. Cât timp noi nu întreprindem nimic, pentru o schimbare spre bine, iar cineva atâta și așteaptă, cred că ne merităm soarta.

**Text și Foto (2008) de
ȘTEFAN RUSESCU**

misiunea noastră de a păstra credința neamului și de a o lăsa moștenire urmașilor.

Demnitatea e sentimentul care ne face să stăm cu fruntea sus în fața dușmanului și a unor oameni precum sunt ateo-bolșevicii, care doresc desintegrarea și desnaționalizarea noastră; și să o plecăm în fața celor care au păzit, cei care au dorit înflorirea și revigorarea suflării românești, care au fost gata de martiriu în numele lui Hristos și al Neamului; pământul nostru e plin de morminte ale sfinților acestora (Constantin Brîncoveanu, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Ion Moța, Corneliu Z.Codreanu ș.a.). Încă din 1812 nu se mai poate respira liber pe pământul nostru, pentru că s-au folosit mijloace și motive nedemne, dar asta e o lecție pentru noi, încă o greutate pe umeri, încă o dorință aprinsă în rugăciunile noastre către Domnul și încă un stindard în luptă.

Fraților, avem motive solide pentru care trebuie să rămânem treji și de gardă, suntem obligați să ne îndeplinim misiunea! Împreună și sub același ideal vom izbuti să construim statul visului nostru, România întregită, România creștină, România românească!

GREGORIAN

noastre vechi n-au fost scrise de nimeni în vechime, ca să putem avea o idee despre limba vorbită atunci. Limba primelor noastre texte, oricât ar fi de apropiată de cea pe care o vorbeau strămoșii noștri, este o limbă cărturărească, în care traducătorii, neavând uneori cuvintele necesare, introduc diferiți termeni de-a dreptul din limba din care traduc.

Factorii principali care determină nașterea și dezvoltarea unei literaturi sunt natura și împrejurările istorice. Natura, sau

mai bine zis fatalitatea geografică, contribuie la formarea caracterului poporului, a temperamentului și înclinărilor lui sufletești. Șesul mănăs al Dunării și munții din centrul țării sunt leagănul românismului. Condițiile naturale de viață determină ocupațiile principale ale poporului: păstoritul și agricultura. Iar aceste ocupațiuni pașnice predispun la o viață liniștită. De aici înclinările românului spre contemplație, spre poezie, de aici și însușirile lui artistice.

Fatalitatea istorică, al doilea factor determinant în dezvoltarea vieții spirituale a unui popor, a avut un rol extrem de important pentru români. Așezat la marginea civilizației europene, el devine un fel de scut de apărare al acestei civilizații. De poporul nostru se lovesc valurile năvălitorilor, prin el se strecoară hoardele din Răsărit spre Apus. Iar mai târziu poporul nostru se pomenește înconjurat aproape din toate părțile, ca o insulă, de marea popoarelor slave. Acest fapt determină primele influențe asupra noastră și desăvârșește tipul nostru etnic.

Influența celor doi factori, a naturii și a împrejurărilor istorice, se suprapune unor însușiri moștenite de la strămoșii noștri daco-romani.

Toate aceste, luate la un loc, au format în decursul mai multor veacuri, tipul etnic al poporului nostru, cu structura lui fizică și cu însușirile lui sufletești, și l-au făcut apt pentru a-și crea cultura lui proprie, limba și literatura lui.

Poporul românesc a putut ieși din haosul istoriei la luminișurile civilizației milțumită unei culturi. Aceasta cultură s-a născut și s-a încheat sub umbra ocrotitoare a bisericii noastre

Contactul pe care-l au avut românii cu slavii, începând cu secolul al V-lea, legaturile cu ei de mai târziu ne-au făcut să adoptăm forma creștinismului

slavo-bizantin, la umbra căruia s-a dezvoltat și literatura noastră.

Prin forța împrejurărilor, românii au ieșit la luminișul unei vieți culturale proprii relativ târziu; cu alte cuvinte, literatura noastră nu are vechimea literaturilor apusene și nici pe aceea a popoarelor de Orientul Europei. Poporul românesc a avut într-o oarecare măsură soarta popoarelor catolice neromane (ungurii, polonii, germanii), care prin aplicarea teoriilor «limbilor sfinte» au fost oprite multă vreme de a se manifesta în literatură. Românii au fost nevoiți să-și înceapă scrisul lor în limba slavonă, limba vecinilor lor ordoși, și întreaga cultură spirituală a românilor este îmbrăcată la început în haina slavonească, deși ca spirit și ca tendințe, aceasta literatură este bizantină. Pe deasupra solului nostru național se suprapune un strat de cultură străină, care înăbușă pentru mult orice manifestare culturală proprie și care lasă urme adânci în sufletul poporului nostru. Această cultură acoperă fondul nostru național. Îl ține încătușat timp de câteva veacuri. Se înțelege că poporul își cânta cântecele lui în limba pe care o vorbea, se ruga lui Dumnezeu și se judeca în aceeași limbă, fiindcă el nu cunoștea limba care se strecurase în biserica și în cancelariile domnești.

Întreaga epocă slavonă este o realitate istorică ce nu poate fi neglijată. Literatura acestui capitol dezvoltării culturii românești nu poate fi nesocotită pentru motivul că ea s-a dezvoltat pe terenul românesc, a fost scrisă de români sau de slavi aclimatizați la noi, și a fost destinată românilor. Desigur că această literatură nu îndeplinește o funcție de literatură, nu are aproape nici un rol social și intelectual. Urmele ei însă se pot găsi nu numai în limba poporului, ci și în literatura lui orală. Unele din motivele poeziei noastre populare, în special ale celei religioase, au trecut la noi înaintea apariției celor dintâi traduceri în românește. Cărturarii noștri, copiiști de cărți slavonești, preoții și

călugării nu puteau să nu împărtășească și celor ce nu știau slavonește din conținutul cărților pe care ei le puteau citi.

Pe de altă parte, literatura noastră izvorăște de la cea slavă; cele dintâi cărți se traduc din slavonește. Bogata noastră literatură istoriografică la început se scria slavonește, un fapt de o importanță extrem de mare. Poparele, care și-au avut începuturile culturale în altă limbă decât cea națională, își încep istoria literaturii cu operele scrise în limba străină în care au fost nevoite să scrie.

Istoria până astăzi n-a putut preciza când și în ce împrejurări românii au luat primul contact cu slavii. Începuturile istoriei popoarelor slave sunt tot atât de puțin cunoscute ca și începuturile istoriei noastre. Este cert însă un fapt, că slavii intră în legături cu noi în perioada când românii nu erau încă formați ca popor, iar slavii nu ajunseseră la diferențierea lor în mai multe ramuri, adică în epoca vieții lor cunoscute sub denumirea de paleoslavă. Când poparele slave aveau o limbă comună.

Prin secolul al V-lea slavii se strecoară dinspre părțile nord-estice ale Europei, unde se crede că ar fi fost leagănul lor, și, poposind prin părțile noastre un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, trec Dunărea și se așază în Peninsula Balcanică, unde locuiau și românii.

Denumirile geografice slavonești ce s-au păstrat în țările noastre (*Bistrița, Tecuci, Dolj Gorj, Crasna etc.*), precum și un număr de cuvinte păstrate în limba noastră, în forma în care ele se pronunțau în epoca paleoslavă (*muncă, luncă, rând etc.*), dovedesc că românii au stat cu slavii într-un contact mai mult sau mai puțin îndelungat, iar unele forme ale vieții noastre politice și sociale (de exemplu cnezatele, voievodatele), care au lăsat urme au și în istoria dreptului românesc, ne arată că acest contact a fost foarte strâns, a

fost poate într-un timp chiar o conviețuire comună.

Când s-au introdus primele cărți slavonești în țările noastre? Este o chestiune care n-a fost elucidată pe deplin. După părerea unor cercetători, românii împrumută scrisul slavonesc în secolul al XV-lea.

A.I. Iațimirski afirmă că literatura bisericească (nu și actele publice) apare pe teritoriul românesc pe la începutul secolului al XV-lea, imediat după căderea Târnovei și a Vidinului în mâinile turcilor.

Același Iațimirski însă, într-un alt studiu despre cărțile vechi slavonești de proveniență românească, înregistrează și cărți din secolul al XIV-lea și chiar al XII-lea. Este drept, Iațimirski afirmă mai departe că manuscrisurile care datează înainte de secolul al XV-lea au fost aduse din țările slave.

Profesorul I. Bărbulescu susține că scrisul slavonesc se introduce la români pe la sfârșitul secolului al XII-lea, *după ce Asan întemeie la 1186 Imperiul numit Româno-Bulgar*.

Faptul că în Țările Românești nu s-au păstrat

manuscrise slavonești înainte de secolul al XIV-lea sau cel mult din al XII-lea nu este o dovadă că asemenea manuscrise n-au existat. Manuscrisurile care au ajuns până la noi sunt copii de pe alte manuscrise. Ele însă puteau fi copiate de pe manuscrise de origine românească. Se știe că la slavi cele mai vechi manuscrise nu datează decât din secolul al XI-lea, deși este cunoscut că la unii din ei se introduce scrisul în secolele al IX-lea și al X-lea.

Nu sunt date precise cu privire la raporturile noastre religioase cu slavii de sud în timpurile mai vechi. Este stabilit însă că, după ce statul bulgar fu cucerit de către Vasile Bulgaroctonul în anul 1018, țările noastre, care nu aveau o biserică organizată, depind canoniceste de episcopiile din Vidin și Silistra. Situația aceasta a durat multă vreme. Preoții noștri se hirotoniseau acolo, acolo poate-și făceau școala de preoție, de acolo aduceau cărți. Mulți din acești preoți puteau să fie chiar slavi de origine. Astfel, în biserică noastră se introduce limba slavă veche, la început numai în serviciul divin, iar mai târziu ea devine limba actelor noastre oficiale. Din faptele arătate mai sus,

având în vedere vechimea creștinismului nostru, se deduce că limba slavă se introduce în biserică noastră prin secolul al X-lea, poate chiar și ceva mai înainte.

Nimicirea statului bulgar de către Vasile Bulgaroctonul la începutul secolului al XI-lea și grecizarea bisericii bulgare prin arhiepiscopii greci de la Orhida n-au putut să aibă influență mare asupra situației noastre. În bisericile noastre continuă a se sluji în limba slavă, iar crearea Imperiului Româno-Bulgar al Asăneștilor întărește curentul slav în țările noastre.

Întemeierea Principatelor noastre n-a dus la slăbirea influenței slave asupra bisericii noastre. Legăturile din trecut al bisericii noastre erau prea strânse, ca ele să poată fi rupte. Poporul românesc conta de multă vreme ca popor ortodox și patriarhul de Constantinopol, sub a cărui jurisdicție bisericească se găsea biserică popoarelor slave de răsărit, nu ne scăpa din vedere nici pe noi. Pe atunci se dădea luptă mare între catolicism și biserică din Orient.

**(Continuare în numărul viitor)
întocmit de SCIT**

Sub semnul Arhanghelului

Dintre toate mișcările care, de la război încoace - pentru a nu vorbi decât în strictă contemporaneitate - au încercat să organizeze destinele nației noastre, niciuna nu s-a așezat mai sigur în matca istoriei românești ca cea a tinerilor care stau sub ocrotirea Arhanghelului cu sabia de foc. Este adevărat că ei au norocul să se ridice la viața comunității în momentul UNIC în care structura istoriei coincide în așa grad cu geniul rasei noastre încât e de ajuns să fii cu adevărat român pentru ca gestul tău să creeze perspective imperiale. Dar când te gândești că atâtea așezări și formațiuni politice - cu o tradiție "mare" și cu o experiență "bogată" - și-au ratat misiunea revoluționară și s-au împotmolit repede în apele stătute care nu dau decât cel mult o perspectivă de broască, trebuie să începi a înțelege că gestul rodnic al tânărului, dar, pentru asta, nu mai puțin bărbatului lor căpitan trece dincolo de îndemănare sau talent și devine răsfrângerea sigură a unui destin.

Trebuie să spun, aici și astăzi, celor de vârsta mea - și, dacă îmi e îngăduit, și celor mai bătrâni decât mine - CĂ, PÂNĂ ACUM, MIȘCAREA ACEASTA NU A GREȘIT NICIODATĂ. Destul ca să ne facă să înțelegem că pe tinerii aceștia, care merg chiuind în luptă și în moarte, nimic nu-i abate din drumul lor; nici violența, nici trădarea; nici lingușeala, nici corupția; nici ademenirea, nici prigoana. Căci nu merg pe drumul lor, ci pe drumul nației, care e al mântuirii, pentru că pe el străjuiește Dumnezeu. Iar celor mai îndărătnici le voi spune că a trecut momentul în care adeziunea noastră putea să însemne izbânda și împotrivirea noastră - înfrângerea. De întâlnirea noastră cu tinerețea legionară nu mai atârnă decât bucuria de a fi văzut din vreme "lumina cea adevărată" și... un apus fără fulgere. Căci, încă o dată, victoria legionară înaintea ca o necesitate de destin, iar a te împotrivi ei înseamna a lua istoria în răspăr.

**NAE IONESCU
("Buna Vestire", anul I, nr.100, din 27 iunie 1937)**

BORSEC

Borsec (maghiară: Borszék, germană: Bad Borseck) este un oraș situat în județul Harghita, Transilvania, România. Conform recensământului din 2002, orașul Borsec are 2.864 locuitori, dintre care 607 români, 2240 maghiari-secui, 14 rromi-țigani, și câte un german, rus-lipovean și ceangău. Este cunoscut în special datorită apelor minerale.

Panorama Borsecului

Faima apelor minerale de la Borsec datează din secolul XVI. Este atest documentar ca apa minerală de la Borsec a fost transportată în 1594, în butoaie de stejar, la curtea domnească de la Alba Iulia a lui Sigismund Bathory. Datorită efectelor curative și experienței empirice, apele minerale de la Borsec, au fost îmbuteliate în ulcioare astupate, din lut ars, puse în desagi pe spinarea cailor de munte și transportate în Transilvania, Moldova, Țara Românească și Ungaria încă din secolul XVIII.

Ca stațiune, Borsecul e cunoscut din 1804, deschisă tot timpul anului, cu multiple izvoare de ape minerale carbo-gazoase, sau conținând calciu, magneziu.

Printre vizitatorii celebri ai stațiunii se numără și Vasile Alecsandri, care în 1845 scrie că: "La Borsec toți sunt frați [...] unul din meritele cele de căpetenie a Borsecului este de a însufla oamenilor simțiri omenești".

Efectele terapeutice ale acestor izvoare de ape minerale au fost recunoscute pe plan internațional. Apele minerale au primit medalia Târgului Internațional de la Viena (1873), medalia de argint și Diploma de Onoare la expozițiile organizate în 1876 la Berlin și respectiv, Triest, Diploma de Onoare a Expoziției de la Paris (1878).

Există însemnări din 1767 care spun ca: "Borsecul este locul unde se adună bolnavii disperăți din țară și din străinătate".

În 1806 începe îmbutelierea industrială în butelii de sticlă fabricate la Borsec. În primul an au fost îmbuteliate 3 milioane de litri de apă minerală, care a fost transportată cu carutele în toate țările vecine, ajungând și la Viena.

Tradiția a fost continuată de către "Regina Apelor Minerale Borsec S.A", iar în prezent de Romaqua Group S.A.- Borsec.

Produsele Romaqua Group S.A.- Borsec

În ultimii ani produsele Romaqua Group au primit diferite premii internaționale, care le confirmă calitatea deosebită. În 2002 firma a primit, la Moscova, premiul pentru cea mai bună apă naturală plată, în 2003, la Bruxelles apa minerală plată de la Borsec a fost din nou premiată, iar în 2004, Romaqua a primit premiul pentru cea mai bună apă minerală naturală carbogazoasă, la Berkeley Springs, în SUA.

Izvoarul de apă minerală №3 sau Boldizsár

Izvoarele de apă minerală sunt numeroase și renumite. Dintre acestea sunt 5 izvoare a căror apă se îmbuteliază. Principalele izvoare din Borsec sunt Izvorul Central (cu un debit de 230.000 l/zi), Izvorul Boldizsár (izvorul 3), Izvorul László (izvorul 5), Izvorul Lázár (izvorul 6), Izvorul Republica, Izvoarele Horia, Cloșca, Crișan, J. Pierre Curie, Izvorul Kossuth (izvorul 10), Izvorul Petőfi (izvorul 11). Apele izvoarelor sunt foarte bune în tratarea afecțiunilor sistemului circulator, afecțiuni neuritice, diferite boli ale rinichilor, afecțiuni ale sistemului endocrin, diabet și altele.

Și iată că Harghita, cu Borsecul, a devenit izvorul de sănătate pentru întreaga româniție.